

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

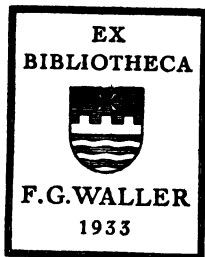

26

A

17

26A17

L

On
e

T

De

OPREGT ONDERWYS

Van de

LETTER-KONST,

Bekwaam

Om alle Persoonen in korten Tjyd wel
ende volkomeelijc te leeren Spellén en Lezen,
alwaar 't ook datze in haer Jeugd nog
A / nog B / geleerd hadden.

Ten dienst van alle gemeyne Schoolén en School-
meesteren. Beknoptelijc t' zamen gesteld,
Door B. HAKVOORD.

*Deze laatste Druk van nieuws Overzien, Gecorrigeerd
ende verbeterd.*

Te AMSTER

By de Erven de Wed. J. RATELBAND, en
J. BOUWER, op de Rooze Gragt, Zuyd-
zyde, in de Bybel-Drukkerije. 1786.

Wie de Letteren en 't Boek-Drukken heeft gevonden.

HAdden ons Voor-ouders ons niet Beschreven;
Grof, Bot, Beeltig, ende onbesneden waar
ons Leven.

Want zy de Letteren en 't Spellen hebben gevonden
Over menig Honderd jaaren, ende lange stonden.
Mercurius Quintus, zo Diodorus zeyd klaar,
Vond eerst de Letteren in Egypten, dat 's waar.
Cadmus droeg 'er Zestien daar na in Grieken land,
Die hy zelfs fantazeerde door zyn Verstand.
Melicus ging daar toe nog Vier ordineeren,
Palamedus nog Vier, als men Troyen ging Des-
trueeren.

Aranagoras, schreef 't Eerste Boek met der Hand
deligent.

Laurens Coster, t' Haarlem vond eerst de Prent;
Waar door ons duyzend dingen nu openbaaren;
Die eertyds duyster en verborgen waaren:
Principaal de Zeven konsten die men leerd in
Schoolen:

Die alrañs iet begeert te Leeren mag niet doolen;
't Zy in Bybel, wetten, en andere Historien,
Hy word een gaegt Man tot eeuwigen Memoriens:
Rykdom ende Heerlykheid is 'er mee te bejagen,
Wel hem die konsten zoekt die Godt wel behagen.

OPREGT ONDERWYS

Van de

NEDERDUYTSE

Spel, Lees en Schrijf-konst,
op de gemakkelijkste wijze
voor gesteld

DE EERSTE AFDEELING

Handelende van 't A, B, C. en hoe
't zelve gedeeld word.

Ons Nederduyts A / B / C. 't welck wy boozgenomen hebben hoort en duydelyk te verklaren / bestaat uyt zes-en twintig Letteren / namentlych:
a b c d e f g h i j k l
a, bee, cee, dee, es, ef, gee, haa, i, je, kaa, el,
m n o p q r s t u v w
em, en, o, pee, ku, er, es, tes, u, ve, we,
x y z.
k, y, zeed.

Met dese 26 Letteren kan en moet alles geschreeven en uytgedrukt worden / wat onder de bevattinge van 't Menschelyk verstand valt.

Daarom is 't van nooden dat zig de Jeugd boozgerst wel naarstig oefenen / om alle de Letteren van 't A / B / C zo wel Groot als kleyn, te leeren kennen en onderscheyden; 't welck gemeenlyk op deze volgende wijze geschied: Eerst doet men hen de Letteren in 't A / B / C / van vooren naem en / daar na van agteren / en als zy dit wat gewend zijn / dan

Opregt Onderwys

zaagt men hen de Letterſ doorſ malkanderen / om
lyo een vafte en baardige kennis te hebben in 't noe-
nen der Letteren / zondet welke men niet behoort
ſ Spellen of Boekſtaven kan : want.

Men moet in 't A B, C. eerst wel geoeffend wezen ;
ler men in eenig Boek iets kan verſtaan of lezen.

Daar nagaat men over tot het Spellen. Wel te Spel-
len is de grond van wel te Lezen. Het Spellen kan
niet te veel leeren. De Menſchen worden dan
erst gewaar datze niet Spellen kunnen / wanneerze
Schryben willen / maat dan is 't te laat / zy moesten
het eerst geleerd hebben. Wy raden dies wegen dat
men de Leerlingen zo lange laat Spellen / tot datze
als van zelfs beginnen te Lezen. Ofze al uyt het
A / B / C. Boek zijn / en de Catechismus Een /
Twee / ja Driemaal door geleerd hebben / dat doet
nog wepnig tot de zaak ; zy moeten eerst het Spellen
wel kunnen : 't is anders onmogelyk een Brief of iets
anders na behooren te Schryben : want het kan ge-
beuren / zo 'er maar een Letter te wepnig of te
veel in 't woord is / dat men 't zelfs kwaaligh / ja
geenzins Lezen of Boekſtaven kan.

Onze Nederduytsje Letteren worden bekwaam-
lyk onderschepden in Hoofd-Letteren / Druk Let-
teren / en Schryff-Letteren.

De Hoofd-Letteren zijn :

A B C D E F G H I K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z.

De Druk-Letteren zijn:

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v w x y z.

De Schryff-Letteren zyn:

A a B b C c D d E e F f G g H h I i K k L l M m N n
 O o P p Q q R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z.

Deffelfs Hoofd-Letteren.

A B C D E F G H I J K L M N
 O P Q R S T U V W X Y Z.

Maar dewyl men in onze Taal niet altijd met
 Nederduyptze Letteren Schryft/ en veel Boeken
 met Romeynsche en Italiaansche Letteren worden
 gebuykt/ zoo is 't noodzakelyk dat de Leerlingen
 dezelve ook kennen.

Romeyns A / B / C.

A a B b C c D d E e F f G g H h I i K k L l M m N n O o P p Q q R r S s
 T t U u V v W w X x Y y Z z.

Deffelfs Hoofd-Letteren.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q
 R S T U V W X Y Z.

In den Druk worden onder de Romeynsche
 ook deze Schuyntze Letteren gebuykt/ anders
 Curlyf of Italiaansch genaamd.

A a B b C c D d E e F f G g H h I i K k L l M m N n O o P p Q q R r S s T t U u
 V v W w X x Y y Z z.

Deffelfs Hoofd-Letteren.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q
 R S T U V W X Y Z.

De kragt der Letteren is de Klank, die ypholgens hā benaming / in Spellen en spreekē voortbrēngen.

Daarom worden de Letteren by de Hebreē onderscheyden 1. in Keel letters. 2. Tong-letters. 3. Geheimt-letters 4. Tand-letters, en ten 5. Lip-letters. Nog nadien dit onderscheyd in onze Taal van weinig gebruik is / agten wy onnodig het zelve nader aan te wijzen.

Alle de Letteren van 't a / b / c worden afgedeeld in twee Deelen / te weeten in Klink-letters (Vocale) en in Medeklinkers (Consonanten).

De Klink-letters zijn Vijf in 't Getal.

a / e / i / o / u.

Deze worden Klinkers genaamd / om datze de Woorden in 't uitspreken haaren klank geven; want men kan niet een Woord spellen / laat het by zo hoort wezen als 't wil / of men moet ten minsten een van deze Klink-letters daar toe gebruiken; gelijke uyt dese weinige Voorbeeld klaarlyk kund zien.

angst, schnkt, nkt, ns, krk.

Maar door de byvoeging van een Klinker worden de bovenstaande Letteren tot betslaanlyke Woorden gemaakt / als.

angst, schenkt, inkt, ons, kurk.

De gemelde Klinkers kunnen ook in bese Woorden op haar zelve een geluid maaken; gelijc dat te zien is in.

A-dam, E-va, I-ver, O-jevaar, U-ren, en meer andere.

Van deze vijf Klink letters worden 13 Twee klanken en 2 Drie klanken gemaakt / die men in Enduyts Diphthongen en Triphthongen noemt: zo worden ge-

maakt

Van de Letter-Konst.

maakt van twee en van drie ongelijke Klinkers; die een gemengt geluyp voort-bringen / en zijn deze :

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
ae,	ai,	aai,	au,	aau,	ei,	eu,	eeu,	ie,	oe,	ooi,
12.	13.									
ou,	oui.									

De Dye-klanken zijn deze / ieu, oei.

Van welke top in de Verklaringe van 't a / b / c. breeder zullen handelen.

De Medeklinkers (Consonante) zijn deze / b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z.

Sp worden Mede-klinkers genaamd / om datze van haer zelven geen klank of geluyp kunnen maaken; maar ontfangen hun geluyp van de Klinkers die voort of agter hen staan; 't welck top niet nodig agten breeder aan te wyzen.

T W E E D E A F D E E L I N G.

Van de Letter-greepen (Zyllabens.)

Gelyk de Redenen upt Woorden / zo worden de Woorden upt Letter greepen / en de Letter-greepen wederom upt verscheiden Letteren te zamen geseld.

Een Letter greep is dan de behatting van Een Twee, Drie, Vier, Nyf, Zes, en meer Letteren die te zamen een enkel geluyp upt maaken.

En gelyk de Letteren / met welke de Letter-greepen geseld worden / min of meer zijn / na dat zultig de hragt en klank bereyft; zo zijn ook de Letteren

Opregt. Onderwys.

ter-greepen in de Woorden meer of min / nu dat de
zaaken die door de Woorden werden beteekend upt-
gedrukt het zelve komen te worden: 't welk upt
deze nabolgende Woorden klaarlijk te zien is.

Woorden van een Letter-greep vel-
gens d' ordre van het A, B, C.

A
Amp
Arm
Ard
Arg
Al
Angst
Ap
Als
Ar
B
Baak
Baad
Bed
Bloed
Blijf
Boom
Bier
Band
Baad
Beld
Bupn
Blad
Bout

Bupn
Boest
Baas
Berg
Bark
C
De c is geen
duitsche letter.
D
Daad
Deeg
Dienst
Doed
Dupn
Droom
Dwyl
Darm
Ded
Dier
Dorp
Dupt
Dyup
Dwaald
Dag
Doud

Doof
Druk
E
Eh
Eed
El
Elst
Eeng
Ernst
Eer
Eng
Ep
Erf
F
Floer
Fep
Fp
Fors
Fluis
Fruyt
Fles
Fruit
Feyt
G
Gaas

Groot
Geest
Goet
Gic
Gzaan
Gal
Goud
Gek
Glad
Gzond
Gad
Gom
Gzaan
H
Hals
Heer
Hup
Ham
Hep
Hof
Hier
Hek
Huur
Haak
Houd

Van de Letter-Konst.

Helm
 Hut
 Hand
 Hoer
 I
 Jaar
 Inho
 Jeugd
 Jagt
 Jong
 Jah
 Jent
 K
 Kaal
 Kist
 Koft
 Kind
 Kaak
 Keel
 Klier
 Kzoeg
 Kelt
 Katt
 Kieed
 Kalf
 Kerf
 Kunst
 Hoe
 Kaag
 Kzam
 Kopl
 Kzant
 Kzept
 Kalk

L
 Lak
 Ligt
 Look
 Luy
 Lijst
 Lof
 Land
 Leer
 Lout
 Lam
 Lief
 Laan
 Luff
 M
 Maag
 Min
 Merck
 Mand
 Meer
 Mout
 Muts
 Mier
 Mof
 Melk
 Moet
 Mat
 Mild
 Maagd
 N
 Nagt
 Nref
 Nut
 Naald

Nigt
 Naam
 Neph
 Nap
 Net
 Nood
 Nop
 Nier
 Neuf
 Naad
 O
 Og
 Oud
 Oek
 Op
 Ooz
 Om
 Of
 Om
 Og
 Oog
 Ong
 Oost
 P
 Paal
 Plas
 Pyn
 Poel
 Praat
 Pand
 Pool
 Ont
 Pond
 Dupk

Paug
 Plaats
 Post
 Pen
 Q
 De q is geen
 duitte letter
 R
 Raad
 Rust
 Rijn
 Room
 Ring
 Roet
 Ram
 Roer
 Reep
 Rits
 Rok
 Riet
 Rook
 Ras
 Romp
 S
 Schaal
 Stal
 Scher
 Spil
 Staal
 Schouw
 Stut
 Schip
 Sock
 Stroof
 Spjā

Spjjs	Con	Blag	van	onze
Steen	Cand	Broom	Taal	
Schaap	Cwee	Dp	Z	
Steur	Czoost	Duur	Zaag	
Schzift	Tee	W	Zeef	
Spit	Crouw	Daag	Zyl	
Stoel	Cap	Wind	Zoon	
Schzaag	Con	Woym	Zwijn	
Stad	Craag	Wand	Zep	
Slag	V	Wulps	Zaad	
Stom	Baam	Woud	Zout	
Steur	Broeg	Wjfs	Zeep	
Slot	Bieesch	Wolf	Zupd	
T	Dig	Waard	Zee	
Taal	Dal	West	Zog	
Tijd	Doozn	Woest	Zupgt	
Tzap	Drou	Weg	Zand	
Twigg	Dlaag	.X	Zuur.	
Toozn	Dak	D x is ook		
Tulp	Deer	geen Letter		

Woorden, van twee Letter-greepen,
ook op order van 't A, B, C.

A
 Andoem
 Anker
 Arbept
 Azyn
 Ambagt
 Aker
 Ambeld
 Af-god
 Arget

Aker
 Agter
 Af-doem
 Adel
 Appel
 B
 Baden
 Blazen
 Bedde
 Binnen

Boter
 Boeder
 Bugge
 Balzen
 Bloemen
 Bezem
 Biegten
 Boomen
 Buurman
 Bloedig

Zoeder
 Bupten
 Bzuploft
 Bekken
 Bouwen
 Blikzem
 Banken
 Bersten
 Bekhaapt

D

Dankbaar
 Dwaalen
 Penken
 Drepden
 Dienaar
 Dypden
 Dogter
 Dinken
 Dupbel
 Dapen
 Dagen
 Decker
 Dingen
 Diftel
 Dwingen
 Droom-boek
 Donder
 Drie-hoek

E

Eendragt
 Eeten
 Ephen

Ezel
 Eere
 Eeuwlg
 Emmer
 E-f-goed
 Eetec
 Eekmeul
 Edel
 Epnde

F

Fabel
 Fluweel
 Flaauwer
 Farzoen
 Fielten
 Fonteyn
 Fiftel
 Fieffe
 Flupten
 Fokke
 Fepntjes

G

Galle
 Gunftig
 Glazen
 Gypden
 Gebzaad
 Gierig
 Gaven
 Gansen
 Goedhepd
 Geluk
 Gelepd
 Gaaten

Geenzing
 Gieten
 Gzouter
 Gezond
 Gangbaar
 Genaapt
 Gunne
 Gzdel

H

Haken
 Hopman
 Hembden
 Honger
 Hutte
 Hamer
 Hefde
 Honden
 Hulle
 Haafsig
 Hooghepd
 Hemel
 Hupbe
 Handen
 Hoeten
 Harpel
 Heflig
 Hupman
 Haafe
 Hofhups
 Hagen
 Hode
 Huffzouts
 Jaarlijs

Jeugdig
 Joppen
 Jammer
 Jeuken
 Janken
 Jonger
 K
 Kaage
 Kuffen
 Kilde
 Kiefen
 Kachel
 Keuke
 Karre
 Knippe
 Klossen
 Kogel
 Kunstig
 Kerffen
 Kanne
 Kiste
 Keerze
 Klaarheid
 Kaatzen
 L
 Ladder
 Lepel
 Lighaam
 Lijnen
 Loslijt
 Lust-hof
 Laaken
 Lekker
 Lelijt

Opregt Onderwys

Tigten
 Tooshepd
 Tuffel
 Tente
 Teerzen
 Tap-mand
 Tof digt
 Tpnwaad

M

Maaden
 Munte
 Meenen
 Misschien
 Modder
 Meule
 Mostaard
 Manen
 Mening
 Milde
 Molen
 Muuren
 Mantel
 Misdaad
 Mannen
 Monnik
 Muggen
 Maske

N

Nagel
 Nergens
 Niemand
 Nonne
 Neppen
 Nabel

Neuze
 Nijdig
 Nogtand
 Noemen
 Naapster
 Nedzig
 Nigte
 Nooten
 Naauwlijkt
 Niezen

O

Offerd
 Onkups
 Ordeel
 Ontfangst
 Oudheid
 Omrent
 Onlangst
 Orgel
 Ooge
 Oben
 Oore

P

Paden
 Plupzen
 Pilaar
 Pennen
 Potten
 Pijflijt
 Pagten
 Dieper
 Poozte
 Piffen
 Pullen

Plaaster	Roeren	Tooren
Papier	Rave	Termijn
Penning	Regtdzaad	Twincig
Pompe	Rymen	Troosten
Pijnbank	Roodband	Tupgen
Plepten	S	Tanden
Q	Schatten	Tupn-scheet
Dewyl de q	Slekken	Taarte
geen duytsche Let-	Spelden	Tzap-deur
ter is, zo Spel-	Sterren	Tonne
lenwe deze	Schulden	Trouwwe
Woorden met	Slagter	Trek-mes
kw.	Schzape	Tafel
Kwaalijk	Stammen	Turf-spa
Kwakkel	Snoepen	V
Kwetzen	Schzper	Dallen
Kwijnen	Schzage	Degter
Kwaadhepd	Snappen	Dierkant
Kwellen	Schzoeven	Dijftig
Kwispel	Smalboek	Doldaan
R	Schenker	Dlagen
Raden	Sussen	Dal-bzug
Regel	Spiegel	Verbond
Rijkdom	Simpel	Doeden
Roepen	Schuurboek	Dismark
Rugge	Scheermes	Daartupg
Raamen	Schermen	Denster
Repger	Steen-bijl	Deerman
Roemer	Slijpen	Doertig
Ribbe	T	Dlonest
Roosen	Tabberd	Dliegen
Reden	Tupsscher	Dupst-flag
Rogham	Tzappen	Duur-flag
Rooster	Tweebak	

W
Wakker
Wynhups
Wzoeten
Wepde
Waaper
Wetten
Windhond
Wolke
Wzaake
Wiegen
Water
Werbel
Weldaad
Waarchepd
Wonder

Wynruyt
Wanhups
Weelde
Wandel
Weerom

Y

Yder
Yzer
Ykhen
Yver
Ysland

Z

Zadel
Zegzoen
Zingen
Zoethout

Zoffgen
Zupber
Zalig
Zorge
Zelden
Zincijck
Zwemmen
Zuppen
Zand-gzond
Zende
Zilber
Zoelen
Zuppen
Zwillig
Zalve
Zoetsjes

Nu volgt een ander A, B, C. van
 Woorden met drie Letter-greepen.

A

Aalbeffen
Aangenaam
Arbeyden
Alleenlijck
Akker-werk
Afnemen
Antwoorde
Averegts
Armoede
Aankleben
Allerley
Anderzins
Af-houwen

Aantoepen
Anker-flok
Agterhups

B

Babbelen
Beklaagen
Bitterlijck
Boom-olie
Bpmoedig
Bzupdegom
Bullebak
Bakieren
Bedriegelijck
Bikheleu

Boter-melk
Bulderen
Bou-werp
Banketten
Barmhertig
Beminnen
Biddeman
Boerinne
Buurbzpfer
Bzupieren

D

Dagelijck
Denkbeelden
Diergelijck

Doof

Doorzbeekie	Gebergte	Hakmessen
Dupsternis	Gierighepd	I
Draag-boomen	Goedelen	Jaarmerkten
Dwaal-stezre	Gedenken	Jongeling
Darde-half	Gisteren	Jingewand
Deernisse	Gemeenlyk	Jubel-jaar
Dienstbaarhepd	Goedaardig	Jnhoutwen
Donderen	Genezen	Juwelier
Doorzdingen	Gupgelen	Jntwendig
E	Geneuglyk	Jnnerlyk
Edelman	Gozte-by	Jnktkooher
Erbaarhepd	Gezelschap	Jndigo
Eendragtig	Gzoutwelyk	K
Eperen	Gebieden	Kandelaar
Elleboog	Gilde-huy	Kinderen
Ergierig	Geluklyk	Kernemelt
Ergeren	H	Kikbozzen
Genzaamhepd	Hagelen	Kleederen
Glendig	Herberge	Koekendeeg
Gyndelyk	Hepdinne	Klop-scheene
Erfgenaam	Hoereren	Kalander
Epgenaar	Hinderen	Kloekmoedig
F	Hagedoorn	Kroon-bloemen
Fatzoenlyk	Hartelyk	Kalkoenen
Fimelen	Hoogmoedig	Kinder spel
Firmament	Herzenen	L
Flikkeren	Hand-boomen	Lanterne
Flaauhertig	Hemelryk	Lendenen
G	Hoobaardig	Linde-boom
Gestadig	Hertelyk	Lupstere
Gozdijnen	Handelen	Lammeren
Grootbader	Huur-cedul	Ligtelyk
Glimmende	Handgiften	Lauwer-boom
Gunsteling	Hoenderen	Ltkherlyk

Luffhoben
Letterhout
Laveren
Liede-boek

M

Magerhepd
Middelaar
Moordenaar
Minn-lijk
Meesteren
Moffelen
Minderung
Mingelen
Middelsthot
Maakelaar
Metzelaar
Meulen-steen
Maft-boomen

N

Nagelen
Nepdighepd
Nestelen
Noodwendig
Nugtegaal
Nigentig
Nieuwighepd
Nooddruftig
Nugteren
Namelijk
Nedzighepd
Nimmermeer
Nodigen
Neusgaten
Nagtlooper

Nederland

O

Ongesond
Ozlogen
Onkupshepd
Ozdeelen
Onfangen
Obergaan
Onthennen
Ozkuffen
Ontbinden
Oeffenen
Ontfigten
Ouderdom
Ontkleben
Ootmoedig
Ontfnoopen
Oliboom

P

Pannehoek
Predikant
Potassche
Ponderen
Pargament
Ploeg-pzer
Penne-mes
Plotteren
Pepnigen
Poofs-hoogte
Pols-ader
Paarde-merk
kw
Hwahzalber
Hwee-appel

Hwolk zilber.
Hwaardaardig
Hwaaljkhepd
Maar uytheemse
Woorden Speld
men met een

Q

Quadzaten
Qualitept
Questieus
Quantitept
Quartepnen

R

Ragebol
Regenen
Rijkdommen
Roemertje
Regeren
Raad-kamer
Regtberdig
Rommeleu
Rijkelijk
Rupter
Rijsmantel
Raadzelsje
Repnighepd
Rompen
Rust bedde

S

Salpeter
Sietelen
Snateren
Spinnewiel
Stamelaar

Staph.

Van de Letter-Kopst.

Schijnt de berg
Schrikkelijck
Schimmel-pot
Schaap herder
Slenderheuk
Schelmagtig
Spits-broeder
Steenrotze
Schouderblad
Snuffelen
Snupf-tabak
Schaduwte
Smekkelbzoek

V. en U.
Vastighepd
Verbergen
Virtendeel
Vooftelysten
Vromelijck
Vuurwerken
Valschelijck
Verklaren
Vpandschap
Vondeling
Vullemool
Vreemdeking
Vertrouwen
Verwerp
Hptverkingt
Hptelijck
Hptvanden
Hurwerker

T
Talskebos
Teekenen
Timmer-werf
Tollenaar
Tzoostelijck
Tupmelet
Tweederlep
Tabak-pijp
Tijnspoed
Tichel-steen
Toomighepd
Tzonlooglijck
Twijffelaar
Tzoetelen
Tuntelen
Toberen
Tzuggelen
Taktakken

W
Wandelen
Waduwte
Waiselen
Wonderlijck
Wijnranken
Wzaahgterig
Waaragtig
Wildeman
Wocsepne
Wijnhelder
Weygeren
Wanhelbaar

Wentelen
Winter-tijd
Woesleien
Wolckem
Waterbij
Willigen

Y
Yzerwerk
Ydelhepd
Yverig
Yboren
Ys-breekter
Yffel-spoem

Z
Zagemeel
Zagenen
Ziekentzoof
Zorgvuldig
Zuurdeffem
Zwaartmoedig
Zandlooper
Zinnebeeld
Zendbrieven
Zonneschijn
Zupberhepd
Zwabelstok
Zagtmoedig
Zidderen
Zugende
Zondares
Zupzebol
Zittende

Opregt Onderwys

Wy konnen niet anders denken, of de Woorden die hier van ons dus afzonderlijk worden voor gesteld; zijn zeer bekwaam om de Jeugd in het Lezen valt te maaken, en daarom zullen we nog een goed getal van zulk slag van Woorden meer opgaan zoeken, om die ook op de voorgaande wyze van 't A, B, C. de Leerlingen voor te stellen.

Woorden van Vies Letter-grepen.

A

Aembesizzer
Algenoezaam
Agtterklappen
Almagtigheyt
Agt-en-tagentig
Hardbedinge
Amandelen
Kargenamer
Man'ohzelen
Manminuetijk

B

Barmhartigheyt
Bensetstigen
Bipmoedigheyt
Boogaardigheyt
Bebaligheyt
Blikzem-styalen
Betamelijk
Binneheuten
Bebozderen
Ballingschappen
Bevredigen

Bankerooten
Bedriegelijk

D

Dankbaarheden
Diergelyke
Doordringende
Dwingelandy
Dyfelaldigheyt
Dyfelsternisse
Dyfelzinnigheyt
Dyfel-boomen
Dubbelzinnig

E

Edelmoedig
Ergisteten
Eendragtigheyt
Eercedig
Erfgenamen
Eerboudigheyt
Eertruylen
Egteruiffen
Elendigheyt
Ehstoogen

Verfelingen
Ezelinne

F
Fabelagtig
Fonteyn-maaker
Iegenwoordig ko-
nen my geen andere
e binnen.

G
Bestadighepd
Benaadelyk
Bodzalighepd
Benoegetykh
Bulhertighepd
Betrouwelyk
Bzootmoedighepd
Bezekkelyk
Benegendhepd
Bupchelerep
Bzuttemoole
Beheymelte
Blinfterende
Bup terpen

H
Hardnekkighepd
Hinderlage
Hepmelyke
Hoerterpen
Hagelbupen
Herders-hupffen
Hobbaardighepd
Houtwelykhepd
Hupchelarp
Hunkherende

Hupberighepd

I
Iager-meester
Ingezouten
Indzingebeden
Jongelingen
Jaar-rekening
Inlepdinge
Jerusalem

K
Kalandersaad
Keizerinne
Klappertanden
Kloekmoedighepd
Kinderagtig
Kostelykhepd
Kzigg-behoeftens
Keteltzommel
Kinder-pokkens
Koopmans-waaren

L
Langmoedighepd
Lepelbladen
Ligtbaardighepd
Loterpe
Lanterfantten
Leengoederen
Lofhoofdighepd
Lupzezilbe
Ledihauten
Libbelabben

M
Maniertlykhepd
Medicijnen

Malbadighepd
Moeselijkheden
Mupzenesten
Mannelijkhedp
Medebzuederq
Miskleederen
Mosselschulpen
Murmuteren
Mepneedighepd
Moeptemaakerq
Muggezisten

N

Naaldehookerq
Nederighepd
Noodzakelijh
Neringlooshepd
Naaukeurighh
Nederdalen
Natuurkunde
Nebelagtig

O

Ogenzalbe
Onderdanen
Offerhande
Onderzoeken
Ootmoedighepd
Oberdenken
Onderwinden
Oberspeelsterq
Ontwiffelbaar
Oostelijker
Omkiepkende
Oberdzagen
Ooglupkinge

Onsmakelijh
Overtzeden
Ontwoendingen
Omzwagtelen
Ongemeen
Opperhoofden

P

Padde-sloet
Pekelhaaring
Ppnigende
Predikantent
Prikkelende
Pezertien
Pinster-bloemen
Pillegabe

Kw. en Q.

Kwaadaardighepd
Kwinkleeren
Kwakerepe
Quater temper
Quintillaan
Qualitepten
Quotiferent

R

Rampzalighpd
Regtveerdighepd
Rommelingen
Rupteragtig
Ribbellingen
Raadgebinge
Redelijkhedp
Rimpelagtig
Rozebloemen
Redeneeren

S.

Samaritaan
 Schaduwagtig
 Standbaastighepd
 Schemer-abond
 Suplierdoogse
 Schimmelagtig
 Scheynheplighepd
 Snuptenhouwer
 Schimp-woozden
 Stijfhoofdighepd
 Steekel-baarsen

T.

Tafel-borden
 Tel-konstenaar
 Tijberdypber
 Toekomende
 Treur-liederen
 Tjantier-kosten
 Tellenaaren
 Tongeschapper
 Tandde-fooker

V. en U.

Vaderliesjen
 Verhondigen
 Vandelijck
 Verlekkeren
 Valkomelijck
 Vrugtbaarheden
 Vregebonden
 Vermetelhepd
 Vijge-plepser
 Vrymoedighepd
 Verschrikkelijck

Waddewijben
 Vriendelijckhepd
 Wprmergelen
 Wplenspiegel
 Wptwaslinge

W.

Wandellinge
 Wederspanninge
 Wendeltzappen
 Wonderbaelijck
 Wurmerepen
 Waaterzootje
 Wedetroepen
 Wildernisse
 Woekeragtig
 Wisseltuurig

Y.

Ydelstupren
 Ylhoofdighepd
 Genoeg van dat slag.

Z.

Zagtmoedighepd
 Dit gaat beter
 Zegecringen
 Zielgeregten
 Zonnewijzer
 Zupbetheden
 Zaligmaakten
 Zebelesse
 Zondareffen
 Zwaarmoedighepd
 Zomer-heukton
 Zorgelooshepd

Dog begeert den Lezer datwe hier nog eenige woorden van Vyf Letter-greepen zullen byvoegen, dewylwe dog reeds aan het werk zijn, dat kan ons niet scheelen. Maar dezelve te stellen op order van 't A, B, C zo alswe de voorgaande gesteld hebben, zeker dat zou te veel moeyte geven, alzo wy reeds de woorden zat zijn, en ons Hoofd al begint te draaijen. Wy zullenze dan, om dat 'er dog weynig zijn, maar rompslomp door malkander voorstellen; zoze vallen zo vallenze.

Woorden van Vyf Letter-greepen.

Agterhoudinge
 Godverloochenaar
 Begraffenisse
 Egyptenaare
 Dubbelzinnighepd
 Overwateren
 Minnebakslagen
 Ongemakkelijk
 Nachavalist
 Offerpenningen
 Oliagrighepd
 Ongebzupkelijk
 Derontschuldigen
 Pulverizeren
 Hepsigmaakinge
 Derongelijken
 Waarzegginge
 Omstandigheden

Gebangenisse
 Menigbuldighepd
 Eeuwigduurende
 Goederierenhepd
 Regtheerdigmaaking
 Ongezegeldhepd
 Onveranderlijk
 Wisseltuurighepd
 Onderdanighepd
 Admiraltept
 Betamelijhhepd
 Eerwaardigheden
 Ismaeliten
 Noodzaakelijhhepd
 Vermenigherdigt
 Wedergeboorte
 Zaligmakende
 Veranderinge.

DERDE AFDEELING

Waar in verscheyde Ambagten, Vog-
len, Visschen en meer andere dingen
worden genoemd.

De Ambagts-lieden zijn

Boekbinder	Seepzieder	Buffmaaker
Boekbinder	Schilder	Byllemaker
Boekverhoper	Zadelmaaker	Staatmaa- ker
Bakker	Schipper	Slagter
Brouwer	Tepdcker	Louwslager
Ristemaaker	Winkelier	Badmaaker
Boudsaeden	Tinnegietter	Plaatfnyder
Silversmid	Herbergier	Roper slager
Diamantsnyder	Schoemapper	Papiermaaker
Steenfnyper	Deever	Knoopmaaker
Glasblojer	Wetsmaer	Doymdruyer
Apotheeker	Hoedemaaker	Wolmaer
Schryfwerker	Wielruyer	Houzebynder
Timmerlieden	Tandmeeter	Takemeeter
Beeldhouwer	Bernusfellinge	Roommeter
Goudslager	Messmaaker	Speldemaker
Figuursnyder	Gzoffmid	Dortebakker
Muntmeester	Naaldmaaker	Takmaaker
Eplemaaker	Ketelaer	Ruyper
Schermeester	Meermaaker	Scharenfnyper
Schryver	Geelgister	Lampenzaa- mer
Dobener	Wandmaaker	
Schoenmaaker	Visscher	

Naamen van verscheyde Vogelen.

Sturpvogel	Kwakkel	Leeuwvark
Phoenix	Zwaluwe	Karharp-vogel
Arend	Kupster	Paradys-vogel
Habik	Duyf	Rotgans
Hoekhoek	Meent	Dank
Kyap	Kalkoen	Wentelzap
Habe	Dagornaat	Simp
Etet	Dink	Goudbink
Hpl	Mos of	Witstieert
Spegt	Mussche	Uyfer
Daautje	Belkan	Kieft
Han	Dapegan	Dadrik
Pen	Dishbink	Kemphaan
Gimp	Kepger	Goudborstjen
Kruan	Kyapvogel	Inddenaar
Diebaan	Koehoer	Haaf
Zwaan	Winter-koning	Geelbink

Naamen van verscheyde Vier-voetige Dieren.

Olifant	Buffel	Wolf	Beber
Hameel	Ster	Bok	Otter
Genhoorn	Os	Geit	Dog
Paard	Koe	Steenbok	Haas
Ezel	Kalf	Darken	Konph
Hart	Teubo	Kam	Cher
Hinde	Uyger	Schaap	Eger
Bee	Luppaart	Hond	Izer-barken
Gland	Beer	Kat	Jan

Maats
Dupp

Kot
Mal

Cochedit
Padde

Afbborg
Wengst.

Naamen van veelderley Visschen.

Maalbis
Zee-kalf
Zeehond
Zee haan
Stokbis
Maating
Wijnbis
Kreeft
Sleur
Habeljan
Zegelbis

Salm
Snoek
Eisc
Bot
Schol
Karper
Wazem
Baars
Carbot
Longe
Zeeit

Spiering
Doo
Rog
Garnaal
Hal
Hab
Essing
Gunte
Post
Mosselen
Oesters.

Verscheyden soorten van Geld.

Kroonen
Goude Leentwen
Kosenobels
Angelotten
Dukaten
Dissolletten
Dukatonen
Drie Gulden
Kingsdaalder

Daalder
Goud-guldens
Halbe-kings-
daalder
Guldens
Kings-doorden
Schellingen
Zestehalben
Realen

Halbe-schellingen
Stooters
Dubbels
Stupers
Grooten
Dortjes
Dupten
Penningen
Mpten

Veelderley Boomen en Aard-vrugten.

Kerffen
Aepelen

Appelen
Peeren

Druyven
Anoten

Opregt Ondarwyf

Kaffauien
 Dagen
 Mispelen
 Perzken
 Ouphen
 Doerbezien
 Ardbezien

Rabps
 Njupn
 Bete
 Latiff
 Karbel
 Petercelp
 Kwee-Appelen

Appelfes
 Took
 Cupn-boonen
 Raapen
 Wortelen
 Keol
 Kambommerg.

Den Timmerman werkt in

Eken
 Beuken
 Berken
 Effchen
 Elzen
 Willigen
 Epen

Eaplen-hout
 Appel-boomen
 Beere-boomen
 Druym-boomen
 Kerff-boomen
 Water-boomen
 Duyl-boomen

Duge-boomen
 Mispel-boomen
 Blier-boomen
 Palm boomen
 Rote-boomen
 Hazelaar en meer
 andere.

Het Werk van den Huysman bestaat in

Zaaen
 Maapen
 Woyschen
 Mannen
 Doeten
 Maete

Houten
 Bouten
 Eggen
 Schuppen
 Aaden
 Hoopen

Stroopen
 Harken
 Riden
 Paaren
 Loopen
 Euben.

De Naamen der Zeven Vrye Konsten.

Grammatica / Dialectica / Rhetorica / Musica /
 Arithmetica / Geometria / Astronomia.

De Zeven Dagen der W'fke.

Zondag / Maandag / Dingsdag / Woensdag /
Donderdag / Vrydag / Zaterdag.

De Zeven Planēten.

Saturnus / Jupiter / Mars / Sol / Venus /
Mercurius / Luna.

De Zeven Metalen.

Goud / Silber / Koper / IJzer / Tin / Loet /
Kwik-zilver.

De Vier Getyden des Jaars.

De Lente / Zomer / Herft / Winter.

Naamen der Vier Euangeliften.

Mattheus / Marcus / Lucas / Joannis.

De Vier Winden der Wereld.

Ooft / Weft / Noord / Nooyd.

De Vier Deelen der Wereld.

Europa / Azia / Afzica / America.

De Twaalf Maanden des Jaars.

Januarius
 Februarius
 Maart
 Aprilus

Majus
 Junius
 Julius
 Augustus

September
 October
 November
 December.

De Twaalf Teekenen van den Zodiak.

Aries
 Taurus
 Gemini
 Cancer

Leo
 Virgo
 Libra
 Scorpio

Sagittarius
 Capricornus
 Aquarius
 Pisces.

VIERDE AFDEELING.

Behelzende verscheyden zo gemeene als ongemeene Mans en Vrouwe Naamen, die in de Spel, Lees en Schrijf-Konst, van een zeer groot en nuttig gebruik zijn.

A Dam / Abraham / Adriaan / Ambrosius /
 Aristoteles / Alexander / Aurelius / A-
 zuerus / Achilles / Actoneres / Adolphus /
 Antonius / Ammon / Amos / Athanasius /
 Alphonzus / Agrippa / Abigail / Adriaantje /
 Magtje / Maetje / Agniet / Annetje / Alida.

Bartholomeus / Balhazar / Benedictus / Bernar-
 dus / Bonaventura / Bartoldus / Benjamin /
 Brikus / Barent / Baruch / Bozchardus / Bes-
 tius / Berengarius / Baal / Barteld / Boas / Barna-
 bas / Barbeta / Beatzijs / Barentje / Boes / Belsa.

Caelius / Cicero / Claudianus / Chrysostomus /
 Cyprianus / Cornelius / Cleophas / Christia-
 nus / Cain / Casparus / Cephaas / Coenradus /
 Crillus / Chrysplanus / Catrina / Cecilia / Chri-
 stina / Clasina / Clarina / Cleopatra / Cornelia /
 Cuniera.

Daniel / David / Dathan / Diderik / Diogenes /
 Demosthenes / Dionisius / Darius / Diocletia-
 nus / Demetrius / Didimus / Delicourt / Dzusus /
 Doutre / Debora / Dierwertje / Dijkje / Dorothea /
 Driegje / Diana / Della / Duzilla.

Esartus / Emanuel / Engelbert / Ernestus / E-
 verhardus / Ezebius / Elias / Ezehiel / Eber-
 wijn / Ellert / Erasmus / Ephraim / Eleazar / E-
 dras / Ekadem / Ezau / Ezehias / Elam / Elinas /
 Ellazap / Eneas / Epaphen / Epaphroditus / E-
 peictetus / Entichus / Elizabeth / Eva / Evertjen /
 Euerentia / Ester / Engeltjen.

Felix / Franciscus / Frederikus / Ferdinandus /
 Festus / Felix / Fortunarius / Florus / Faustus /
 Fephe / Francina / Flora / Frederica / Fabina.

Gabriel / Gerret of Gerhardus / Gnsbarts /
 Gregorius / Gillis / Gerbrand / Gozen / Go-
 zewijns / Gobert / Gijbert / Gustabus / Gidion /
 Gabriel / Gemaliel / Gerzon / Gohat / Gargjen /
 Gertzen / Gezpna / Gietjen / Gientjen.

Hans / Harmen / Hendrik of Henricus / Hector /
 Hercules / Haman / Hieronius / Hugo / Wille-
 brand / Hubertus / Holopharnus / Horatius / Hepla-
 rius / Haggai / Hangog / Hiskias / Hozeas / Hero-
 des / Hymeneus / Hadewig / Hildegond / Helena /
 Hester / Heptjen / Hendrina / Hubertjen / Herodias.

Jacobus / Joannis / Jazon / Japper / Jellis / Je-
 remas / Jesus / Job / Joost / Josephus / Isaac /
 Iulius / Iustinus / Israël / Iocrates / Iffidorus /
 Jairus / Jambyses / Jeronias / Jezalas / Jesse /
 Josua / Jephtha / Jonas / Junius / Julius / Japhet /
 Jabel / Japhet / Jofakim / Jehu / Jerobeam / Je-
 ro / Jobab / Joël / Josaba / Jonadab / Jonathan /
 Jozaphat / Jozabeth / Joda / Jinnati / Jubal / Jaa-
 schar / Jacamina / Jabella / Judith / Jooste.

Karel / Kerst / Koenraad / Keesje / Klaas / Krijfi-
 aan / Kasper / Keman / Kahat / Kadmus / Ka-
 muël / Korah / Klaasje / Kanne / Klara / Ketrera.

Lambert of Lambertus / Lucas / Laurentius /
 Leonardus / Lieuwte / Lodewijk / Livius /
 Lactantius / Lebninus / Lubbert / Laban / Lap-
 mech / Lemuël / Libni / Epzandus / Lotz / Ly-
 dia / Leonora / Elizabeth / Lea.

Mattheus / Marcus / Mothmillaan / Marten /
 Melchior / Meeus / Michiel / Melis / Men-
 zo / Mauritijs / Melchizedek / Meribatus /
 Mozdachai / Mephibozet / Moses / Malchus /
 Matthias / Manazon / Manasig / Mahalaleel /
 Malchias / Merari / Methusalem / Median /
 Moab / Magtel / Margareta / Maria / Marta /
 Magdalena / Maapke.

Nedel / Naboth / Nathan / Nets / Neptoz / Nicolans / Nicodemus / Nebucadnezar / Neptunus / Nathanaël / Nebuchodonozor / Naacisfus / Nehemias / Nathan / Noach / Nadab / Nimrod / Nahum / Nebajoth / Naaman / Neeltje / Niesjen.

Octaviatus / Olypias / Onzeimus / Oliber / Oneziphorus / Otto / Origenes / Ovasoth / Obed / Onán / Othniel / Oulas / Olimpas / Octavio

Paulus / Paulus / Petrus / Philippus / Pontius / Pilatus / Pantagruël / Ptolomens / Pterochus / Pitagorus / Pharao / Pekahia / Pinehas / Publicus / Paltiel / Peleg / Pudas / Piram / Potiphar / Potiphera / Philemons / Ptochorus / Phigellus / Philegon / Philogus / Paulgntje / Petzarella.

Quintilianus / Quirij / Quintus.

Raphaël / Rempier / Robbert / Roeland / Rudolphus / Romibout / Roelof / Rutgert / Ronhe / Richar / Rafaks / Rehabeam / Ruben / Rabjaris / Rechab / Rehuël / Ramaliu / Refu / Rodokus / Rachel / Regina / Rebecca / Reptjen / Rocloffen.

Salomon / Samson / Sebastian / Samuël / Sponon / Socrates / Silvester / Sederclaus / Scheva / Sam / Samherib / Saphan / Selas / Statius / Sotipater / Stephanus / Sacharius / Soter manasse / Sebast / Seleucus / Sergius / Scrobobel / Sechem / Silvanus / Semei / Stzak / Siffera / Sara / Steptjen / Szanua / Santjen.

T Theodorus / Carquinius / Theodorius / Tams /
 Tiberius / Titus / Timotheus / Thomas /
 Theophilactus / Tertullianus / Theophrastus /
 Cantalus / Cubal / Tobias / Tziphon / Thendas /
 Tiglath / Tertullus / Tichicus / Tamar / Tzintje /
 Tanneke / Teuntje / Tzuptje.

V Valentijn / Vergilius / Valerius / Despazianus /
 Vreth / Vrias / Urzinus / Hza / Hziel / Al-
 dk / Hbal / Urbanus.

W Arnerus / Wpnant / W... / Willem /
 Watze / Walter / Willempha / Wendeltje /
 Waldamma / Wisse.

X Antus / Xenophan / Xenocratus / Xabrus /
 Xerxes / Xantippe.

Y Aeneus / Yezband / Ype / Yda / Yske.

Z Bedeus / Zachetus / Zemus / Zilva / Zelopheade.

VYFDE AFDEELING.

Waar in gehandeld word van de Schryf-
 konst in 't gemeen: mitsgaders hoe men een
 Penne wel zal snyden, houden en voeren.

I Indien men vlog / cterlyk en na de konst wil Schry-
 ven / is vooz eerst van nooden dat men hebbe be-
 kwaamen middelen die daar toe kunnen dienen; na-
 melijk goed wit Papier / dat wel geleymd is; goede
 zwarte Inkt / en boven al een goede Pen; want
 die geen Penne na zijn Hand heeft / zelden zal hy
 na zijn wille kunnen Schryven.

Om een goede Schrijf-penne te maaken.

Een Penne kan bekwaamelyk gemaakt en tot Schryven bereydt worden / met vier sneden / te weeren / aldus Men zet de scherpte van 't Penne-mes op de Wuph der Schagt / en snepd het voorste eynde Schupns af / 't welk de eerste snede is Daar na doet men een kleyn sneedje in de rugge van de Schagt / om de Glep of Spleet te maaken ; dan moet men de eene zijde der Penne zodanig afnemen / dat men naderhand niet meer / of immers zeer weynig daar aan behoeft te snyden : Dit is de tweede snede Op gelijke wijze handelt men ook met de andere zeyde der Penne ; dat is de derde snede Nu blyft nog oberig de uptsnydinge van de Wuph / die men tot op de helfte van haar dikte zal afnemen / twee maal / of ten minsten anderhalf maal zo lang / als de Bek der Penne is ; dit is dan de vierde snede.

De langte van de Bek / gelijk ook van de Gleppe / moet na de aard der Schagt gemaakt worden ; is de Schagt hard / zo moet de Bek en Spleete lang wezen / anders is de Pen te stijf en onbekwaam / maer indienze zagt en week is / dan moet de Glep korter zyn / of de Pen zal niet deugen.

Dit gedaan zijnde moet men de Penne korten / dat is / men moet de bepde Brentjes / op de Nagel van de linker Wupm schupns af snepden / want den Wupm is daar toe het gereedste middel / zettende de scherpte van het Penne mes op de rugge van den Bek der Penne / en snepden zo van boven nederwaerts niet stomp af / maar een weynig schupns / na de punt der Penne toe / om de t' zamen-bindinge der Letteren daar zeer veel aan gelegen is / des te fijnder te konnen maaken. De Bek moet breed of smal gelaten worden / na dat men grof of fijn wil Schryven.

Hoe men een Penne wel zal houden en voeren.

De Penne nu dus gesneden zijnde / moet men die aanbatten en houden met drie vingeren / namelijk met den Dupm den voorszten / en den middelsten Vinger / sluptende deze drie vingeren drie hoekstwyze om de Pen / in dierboegen : dat den voorszten Vinger met den Dupm bpkang gelijk staat / en den middelsten een weynig langer.

Deze Vinger moet men in 't Schryben regt upt steeken / en sluptenze niet al te vast in de Pen ; welke Pen men houden moet neffens den Nagel van de middelste Vinger / maar niet daar op of ober. Wyders moet men in 't Schryben bpkang regt op zitten / en leggen het Papier daar men op Schryft regt voor zig zonder het Lighaam schuyf te draaijen / of met den Wozst tegen de Tafel te leunen / also dat seer ongezond is : Ondersteund dan het Lighaam alleenlyk met den Linker-arm / legt die op de Tafel / om den Begter / dat den Schryf-arm is / (en die men dicht aan het Tijf moet houden / zodatze de Tafel niet veel roerd /) daar door te verlichten ; want hoe loffer en beter geschreeven / hoe minder den Schryf arm de Tafel raakt Welke dingen / dewylze een groot gedeelte van de Schryf-konst upt maaken / met alle ernst moeten in acht genomen / en betragt worden.

Van de Schrijf-konst in 't gemeen.

Omtrent de Schryf-konst in 't gemeen / heeft men aan te merken / dat de lighamen der Letteren / glad / cleerlyk / en eben groot moeten zijn / de Beentjes der zelve onder en boven eben dik / eben schuyf / en eben bettere van malhanderen / gelijk ook

ook de Letteren eben hoog / dat is ; onder en boven gelijk / en zo net gereguleerd moeten zijn / als ofse nevens een Linie gezet waaren.

Maar boven al moet men dit in acht nemen / namelijk / dat men om blug te Schryven / de Letteren met een helder sijn tzhje aan malhanderen binde / en derhalven de Penne in 't Schryven / gezins opligte / vooz dat het geheele Woord / hoe lang het ook zo geschryben is ; ten waare men dooz de omgehaald.) of iets anders daar in belet wierd / als dan moet men de Penne zo netjes daar weer aan weeten te boegen / dat men niet kan zien datze opgeligt is.

Dogtans gaat dit zo verre niet dat men ook de Woorden aan malhanderen bind / want dat zou te onduydelyk vooz dan Erzer zyn. Tusschen pder Woorde behoorde dan zo veel wit te blyven / dat 'er een (o) of ten hoogsten een (m) kan staan.

Wangaande de Regels / hoe verre die van malhanderen moeten staan / daar aan heeft men zig te schikken na den aard van 't Schryft / dat men begerd te Schryven / want na dat de Letteren groot / kleyn / of met veel tzhken dooz blogten zijn / daar na moeten ook de Regels dicht of verre gezet worden / dog met die bepalinge / datze alle eben verre van malhanderen staan. Maakt ook utwe Regels vooz en agter gelijk / en eben lang / vermits dat mede tot cleraad van het Geschryft kan dienen.

't Is pryssigh en in de beste Schoolen ook gebruykelyk / dat men de Jeugd van Groote en Verre Letter laat Schryven ; dewyl men daar in de mismaaktheden best kan zien ; en veel beter van Groot tot Kleyn / als van Kleyn tot Groot kan overgaan.

Van de Schrijf-konst in 't byzonder.

Wat de Schrijf-konst in 't bezonder aangaat / het is zeker / dat die beter met de Hand / als met de Bond kan geleerd worden; en daarom zullen we maar met wepnig woorden zeggen / 't gezene top oordeelen dat hier meest te passe komt.

Onder veele en verscheiden Handen / is 'er geen van zo groot gebruik / als de *Italiaansche*, want dat is een Hand die sierlijk staat / die wepnibepd / en die in alle Landen gemakkelijck kan gelezen worden.

Meest alle de *Italiaansche* Letteren / nemen hun gedaante van een *Ovaal* of *Eyround*, derhalven moet men de (o) die *Ovaalstijze* getrokken word / wel leeren maaken.

De e, waer upt de a, o, en meest andere Letteren worden gemaakt / begint men van boven met een kleyn net Kladdetje / tselkende voorts haer *Lighaam* van boven na beneden / als of men een wilde Schypen.

De m en n zijn twee Letters die groote sieraad aan de Schriften geben / indienze wel gemaakt zijn; 't is diestwegen nodig / dat men haare *Wentjes* glad / schuyng / eben dik / eben lang / en boven met ronde hoekjes / gelijke berre van malkander zette.

De b, d, h, k, en l, zijn Letters / daer van de leden hebben upt spelen; deze maakt men de een omtrent als de ander / namelijk eben dik / eben lang / en daer het bezonder op aan komt / eben schuyng / niet heel mager / en voer al boven niet spits / maar met ronde Hoofdjes: zommige maaken deze leden open / andere toe / het welck top al eens agten te zijn / zoze maar wel gemaakt worden.

De s en f, zijn gehoofde en gestreete Letters / men

men moet die niet heel / maar een wepnig gebogen / onder en boven by na eben verre upt de Regel laten schieten; en doorstreepen de *f* met een sijn streepe / zodanig van hoogte dat het met het bovenste van de Lighaamen der nevenstaande Letteren gelijk is: maar booz al niet hooger.

Als er twee *ff*, twee *ii*, of *β*; naast malkander komen / dooz neemt men die hejde met een streepe / dog niet eer dan het Woord geschreven is / om de ophogtinge der Penne te schutwen.

Gen *i*, maakt men de helfte langer als een *i*, boven de *u*, behoest men geen teeken te zetten: omdatze zonder teeken wel kan gehend worden. Dat agtentwe hier van genoeg is zyn / dewyl 't dog onmogelijk is de Schryf-konst / aan pmand dooz Woorden te leeren.

ZESDE AFDEELING.

Waar in gehandeld word van de Teekens der ondericheydinge en heftiptheden der Redenen, die der in 't Lezen en Schryven moeten onderhouden worden

LWat ons nu ook iets zeggen wegeng het onderwys van de Teekens der onderschepdingen en dupjes / die in onze Nederlandze Druk en Schryftten gebuypt worden / want zo men niet en niet verstand wil lezen / moet men upt aannemking van de Teekens der onderschepdingen noodzakeljk weeten / waar men in 't lezen moet op houden of rusten / om den zin best te beter te verstaan; of anders is al ons lezen duples en verwers. Men moet

moet dan eerst wel vast kunnen lezen / eer men de hzage
dezer Teekens kan begyppen : maar in 't Schryben
moet men die voornamentlyk wecten te maaken en
te verstaan ; want indien men een Bzief / of iets an-
ders Schryft zonder de Teekens der onderscheyding-
gen daar behooflyk in te vorgeu / kan niemand van
onze meningte volkomen zeker zyn.

De Teekens der onderscheydinge zyn
dan deze :

1. (,) Comma, Streepje / of Scheyd-teeken.
2. (;) Punct Comma, of Half Lid-teeken.
3. (:) Duo Puncta, of Lid-teeken.
4. (.) Punct, of Sluyt-teeken.
5. (?) Interrogatie, of Vraag-teeken.
6. (!) Admiratio, of Verwonderings-teeken.
7. ( ) Parenthesis, of Tusschen Instellings-teeken.
8. (-) Copulatio, of Samen-knoopingte.
9. (÷) Divisie, of Afzuekingsteeken.
10. (') Apostrophus, of Teeken van wegnemingte.

1. Van 't Streepje, of Scheyd-teeken (,)

Dit Teeken word by de Grieken *Comma*, en by
de Latynen *Virgula*, genaamd / zyn gedaante
is in de Griekse en Latynse Bzue aldus (,) maar
in de Hoog en Nederduytsche Schryften / is 't een
regt schuyne Streepje / als hier (!) Met dit Tee-
ken worden onderscheyden alle Woorden / Naamen /
Spzeuken en volkomene Redenen. En over al daar
dit Teeken staat / moet men in 't Lezen een kleyn
weynig rusten / en den Wdem wat verhaalen ; als
by voorbeeld : Den Heyligen Job had veel Kinder-
ren, veel Rijkdommen, veel Ossen, veel Koeyen,
veel Schapen, en veel Kalveren.

2. Van de Punct Comma, of Semi-colon,
in Duyts half Lid-teken genaamd. (;)

Dit halve Lid-teeken wordt gezet agter een eerste / tweede / of derde deel van een Rede: die te samen een volkomen Zin upt maaken; bp voorbeeld: De Kalk en Steen is gekogt; de Metzelaars en Handlanger zijn aangenomen; de Timmerlieden zijn gehoord; en alzo is alles besteld, dat tot den opbouw van het Huys vereyft word. Ook seld men dit teeken gemeenlyk als 'er het Woorden want; dewyl; derhalven; of diergelyke agter volgt; want die Woorden dienen tot nadere bewijs en Reden-gevinge van 't geen te vooren is gezegt. En alwaat men dit half Lid teeken Gedrukt of Geschreven vind / moet men rusten / en den Adem de helft langer verhaalen als bp de Comma.

3. Van de dubbelde Stip, of 't Lid-teeken (:)

De dubbelde Stip / of het Lid-teeken wordt geseld agter een Lid of vast gedeelte van een Rede / dat op zig zelve een Zin heeft / en kan worden verstaan dog daar men egter nog iets kan bp voegen / dat mede diend tot verklaringen van 't voorgaande; om alzo dan de volkomen Zin te besluypen / bp voorbeeld: Een goede gelegentheyd moet men niet laten voorby gaan: want wy weten niet of ons die weer zal ontmoeten.

4. Van de Punct, of Sluyt-teeken. (.)

Dit Sluyt-teeken wordt gesteld agter een Rede / die een eynde is / en dat 'er niet meer hoeft op te volgen om een Rede te maaken: als bp voorbeeld: Godt liet de Kinderen Israels droogvoets gaan door de Roode Zee: maar Pharao met zyn Volk, verdronken alle daar in,

5. Van 't Vraag-teeken. (?)

Dit Teeken moet men altijd stellen agter een Vraagende Rede / dat is / als men Schryvende iets vraagt / op voorbeeld: Wie is de Man die lutt heeft ten leven? die Dagen lief heeft, om het goede te zien? Psalm 34: 13.

6. Van het Teeken der Verwonderinge of Verbaastheid (!)

Dit Teeken moet altijd worden gesteld / als men in 't Schryben een Reden voor heeft van Verwondering, Verbaastheid, of Verschrikkinge: of als men eenige beklagte doet / welk by voorbeeld: ô Ongelukkige! Ach was 'er nog hulpe voor u! maar helaas! het is nu te ver gekomen!

7. Van 't Tusschen Instellings-teeken. ( )

Dit Tusschen-Instellings-teeken wordt gebruikt daar men iets tusschen een Reden wil inbrengen / dat (om zo te spreken /) als van ter zeyden / gewoopen word om de zaak dies te klaarder te doen verstaan / ('t welk men / zonder den zin te kerven daar ook kan upt laten /) en word gesteld met twee halve Maandjes / waar van 't eerste halve Maandje uezet word in 't begin van 't geene men tusschen in siet / en het ander in 't eynde of agter aan en word retekend aldus ( ) : op voorbeeld: Gen. 49: 10 De Scepter, (dat is / de Koninglijke Begeeringe) en zal van Juda, (dat is / de Stamme Juda /) niet wyken. nog de Wetgever, (dat is / het Joodsche Sanhedrim /) van tusschen zyne Voeten, tot dat de Silo, (dat is / Christus den Driede vofst) komt.

8. Zamen-knooping teeken. (-)

Dit Teeken wordt gebuysht / als men twee te zamen gestelde. Woorden aan malhanderen wil binden / het welk geschied op deze wijze: Schoolmeester. Inkt-koker, Schryf-penne, Grof-smit, en meer andere. Nog veele Schryvers zijn van geboelen / dat dit juist niet voldoende noodzakelijk is / om dat die Woorden zonder dit Teeken wel konnen gelezen worden.

9. Van het Teeken der Verdeelinge (=)

Dit Teeken beduyd eene verdeelinge der Woorden / die uyt meer als een Letter-groep bestaat / en dat Teeken moet men gebuyshten als men op het eynde der Regel in 't Schryven een woord van malhanderen moet deelen; vermits de Regel te kort vald om het geheele Woord daar te zetten / schryvende dan het Woord in deelen / seld men als dan na het laatste Geschreven-diel / het Teeken (= of -).

Kort Taal-berigt, 't welke wy hier tot een Toegift zullen by voegen.

Om nu ook nog een Woord of twee van de zaak en Spraak zelve te spreken, zo weetet, dat het eene groote volmaaktheyd en cieraad van een Taal is, dat haare Woorden wel geschikt en onderscheyden worden, want of schoon het Spreekwoord is, het welke zegt:

*Gevoeld met hen, die 't Hoof om wetenschappen brecken,
Maar voegt uw' Spraak en Taal na dat de Luyden spreken.*

Ende Wederom.

*De Spraak die vald en ryst, de Spraak die komt en gaat,
En hangt heel aan 't gebruyk in wiens geweld zy staet.*

Wy meenen egter aan 't gemeen gebruyk zo kragtig niet verbonden te zyn, of wy moeten met reden en bescheyd in dit geval alles te voorschijn brengen, dat tot meerder gemak en cieraad dienen kan. De over-een-stemminge der Geleerden, is de regte gewoonte in het spreken. En in dezen Regel hebben wy de volgende Woorden onderscheydentlijk aangemerkt.

Dy, dijn en *du*, zijn verouderde Duytsche Woorden, dewelken om datze een hard en onaangenaam geluyd hebben en niet meer worden gebruykt, dan alleen in toorn en gekijf, zeggende: *du Bengel du Booswigt, du Verraader, dijn Schelmstukken, Dat dy de Beul sta*, enz.

Doe, cum, is een By-woord, en beduyd als *doe Augustus Rooms Keyzer was, is Christus gebooren*. Maar om onderscheyd te hebben tusschen het Werkwoord *doen, facere, ik doe, ik maake*, zo gebruyken wy liever het Wcord *toen*, zeggende, *Toen Augustus Rooms Keyzer was is Christus gebooren*.

Dog, sed, en tog sodes, geven niet het zelve te kennen *Dog*, geeft reden in 't vervolg van een verhaal, en is zo veel als *maar*. Het word zo wel gezeyd, *Dog 't gaat niet vast Tog*, is een Smeekwoord, *Doe het tog*, of ook wel een bevestinge, *ja tog, 't is tog zo, als ik zegge*.

Die en *de*, zijn twee woorden van onderscheyden gebruyk en beteekenis. Maar zo wanneer, en in wat gelegendheyd men *de* of *die* moeten zetten, daar in word van veele Schryvers groffelijk gedwaald; want zy Schryven zomtjids *die Koning, die Heeren, die Legers*, enz. Schoon zy in 't voorgaande niet eens gewag hebben gemaakt, nog van *Koning*, nog van *Heeren*, nog van *Legers*, derhalven behoordenze dan te

Schryven, *de Koning, de Heeren, de Legers*; enz. Het woord *die*, moet alleenlik dan gesehreven worden, namelijk, als 'er *de welke, of dezelve, of zodanige*, in desselfs plaats kan worden gezet, behoudens een goeden zin.

Hem en zig, hebben een merkelyk onderscheyd, hoewel daar in 't spreken weynig op word gelet. Hy heeft *zig* bekeerd, moet men zeggen: en niet hy heeft *hem* bekeerd; want *zig* te bekeeren, is *zig zelven* bekeeren; maar *hem* te bekeeren, is *een ander* bekeeren.

Het verschil tusschen *hem* en *hen*, moet ook in agt genomen worden. *Hem*, word van een Man in het Eenvoud gebruykt *Hen*, in 't Meervoud.

Hen en hun, hebben een onderscheyden gebruyk, *ben* is een *Substantivum*, en geeft het *Meervoud* der Mannelike Persoonen te kennen, *Hy zeyde tot ben*, dat is, *ben lieden*, maar *hun* is een *Adjectivum*, 'en dat moet gebruykt worden als men van hunne *Goederen, Daaden*, of *hebbelykbeden* spreekt. Het zyn *hunne Huysen, Werken, Bekwaambeden*; enz.

Kennen, *noscere*, en kunnen, *posse*, ik *ken*, en ik *kan*, zyn van zeer groot onderscheyd, gelyk wy alle weeten; dog worden in *Holland* van 't gemeene Volk onbedagtelyk door malkanderen gebruykt.

Leggen *ponere*, en liggen, *facere*, zyn na 't gevoelen van zommige, ook van verschayden betekenis en gebruyk. Zo zeyd men iets van zyne plaatze *leggen*, en anders op zyn Bedde *liggen*, *verlagen liggen*, enz.

Niet, *non*, Niets, *nihil*. Niet, lochend de daad van een zaak, *als het is niet waar*, of ik heb dat niet *ontfangen* Niets, ontkend de zaak zelfs, geheel en al, *ik heb niets ontfangen*.

Ooyt en noyt, spreken van de *Voorgaanden* teyd:

immermeer en *nimmermeer*, van den *Toekomenden*; maar dit ondericheyd is niet zekerlyk, en gaat ook niet vast.

Rede of *redenen*, beteekend zomtyds een verhaal; *oratio*, zomtyds een bewys, *ratio*, hy heeft klare en kragtige *redenen*, zomtyds de *waarbeyd* of *Wysbegeerte*: *Die Man tragt na de rede te leven.*

Tegen, *obviam*, beduyd een ontmoetinge. *Hy komt my tegen.* Tegens, *contra*, beteekend Vyandschap. *Hy is tegens my.*

Jegens, *ergo*, drukt Vriendschap uyt. *Hy is jegens my wel gezind* Tot en te, kan men ook de meerten-tijd onderscheydentlijk gebruyken. Tot, gebruykt men om de beweginge na een plaats af te beelden *Hy reyst van Stad tot Stad* Te, om een ruste uyt te drukken, *Hy woont te Amsterdam.*

U en uw' zijn van verscheyden gebruyk en betekenis, 't welk noodzakelyk in de *Spelling* moet waargenomen worden, want u, ziet op de Perfoonen daar men aan schryft, *Ik zegge u*, maar uw' heeft zijn opzigt tot hunne Goederen en Daaden, *uw' Handen*, *uw' Koopmanschap* Hier is het zelve onderscheyd, dat tusschen *ben* en *hun* is aan gewezen.

Zulke, en diergelijke aanmerkingen zyn 'er meer, die wy misschien in de volgende Drukken wat nader bedenken, en breeder uyt geven zullen.

Dog eer wy hier van afscheyden, willenwe de naauwkeurige Lezers nog aan wyzen, dat 'er veele Woorden zyn, die wel een klank en wylsprak hebben, maar nochtans van verscheyde betekenis zyn, en dat deze dieshalven door de *Spelling* alleen van malkanderen moeten onderscheyden worden. By voorbeeld, *hair*, *contra*, *haar*, *illa*, *heyr*, *Exer-*

titus, Heer, *Domivus*, Meier, *Lacens*, meer, *plus*,
 Beier, *Ape*, Beer, *Verre*, End, *Anas*, en of ena *ca*,
 Eynde, *finis*, Vier, *Quatuor*, Vuur, *Ignis*, Hert,
Cor, Hart, *Cervus*, Hard, *Durum*, en zulke op-
 merkningen zijn 'er veel, zonder nogtans dat de
Poëten of *Rijmers* daar aan gebonden zijn, als het
 anders in den Rym te passe komt.

Z E V E N D E A F D E E L I N G

Daar in verscheyde Latynse en Franse
 Balsaard woorden worden verklaard,
 op ordre van het A, B, C.

A.

A Bandonneren, Verlaten / laten vaaren.
 Accent, ~~Woord~~ -silank / silank-teecken.
 Adjunct, ~~Bygeboegd~~ / mede-gezel / aankleef.
 Affectie, ~~Hartstogt~~ / aanboening / genegenbheyd.
 Ageren, ~~Doen~~ / bedryven / handelen.
 Allegeren, ~~By-brengen~~ / aantzekken / boozthaalen
 Amoreus, ~~Tieshebbende~~ / Verlies.
 Animeren, ~~Manmoedigen~~ / moed-geven.
 Apart, ~~Bezonder~~ / afzonderlijk / verdeeld.
 Argument, ~~Bewijs~~ / ~~Bewijs~~ / reden / ~~Stijf~~-reden.
 Assureren, ~~Verbedigen~~ / bevestigen / bezwieren.
 Attent, ~~Mandagtig~~ / aemerkenbe / oplettend.
 Autoriteit, ~~Gezag~~ / aanzienlijkheyd.
 Avancement, ~~Dozdering~~ / bezozdering.
 Abreviëren, ~~Verkozten~~ / in-tzekken.
 Accepteren, ~~Man-nemen~~ / aan-vaarden.
 Admirabel, ~~Wonderbaar~~ / uitsteekende.
 Affronteren, ~~Verongelijken~~ / verkozten.
 Agreabel, ~~Behaaglijk~~ / aangenaam.

- Alliantie, Verbond / Bond-genootschap.
 Ampel, Wijd / breed / ruim.
 Annex, Aangehegt / bygevoegt.
 Apologie, Verantwoording / Verweert-schift.
 Arresteeren, Bestuipen / beslaan vast-stellen.
 Assignatie, Aanwijzing / overwijzing / bewijs.
 Attestatie, Getuig-schift / Getuiging.
 Autentyk, Geloofwaardig / eygen-geloofwaardig.
 Avantage, Voordeel / de beste kans.
 Abominabel, Gruwelyk / verfoeylyk.
 Accès, Toegang / afgang.
 Admitteren, Toestaan / inwikkigen.
 Alteratie, Verandering / onsteldheyt.
 Antecessieur, Voorzaat / Voorganger.
 Apostil, Verschend / Handteekening / afvaarding.
 Assisteren, Opstaan / Raad-geven / versterken.
 Arrapperen, Verzappen / agter-haalen.
 Abondant, Overvloedig / veel.
 Accomoderen, Voegen / toepassen / gerieven.
 Addresseren, Schiften / bestellen / verhoegen.
 Apparent, Oogschynlyk / schynbaarlyk.
 Absent, Af-wezende / af-wezig.
 Accorderen, Verdzagen / over-een-komen.
 Advenant, Over-een-komst / by gevolg.
 Apart, Afgezonderd / afgebeeld.
 Absoluit, Onbepaald / volstrekst.
 Accuraat, Nauwkeurig / wel-geschrift.
 Advys, Goed-bunten / bezigt / waarschouwing.

B.

- B** Agacie, Kien-tuyg / Gepak.
 Befaamt, Vermaard / berugt.
 Bibliotheek, Boek-kamer / Boekschat / Boekzaal.
 Blameren, Naam schenden / eer-roven.
 Braveren, Trozieren / loont-breken.

Bouffon, Potzemaker / Speel-ges.
 Balanceren, Weegen / vergelyken.
 Beneficeren, Welhoen / verbeteren.
 Blasphemereren, Welhoen / verbeteren.
 Brutaal, Onbeschoft / beestagtig.

C.

Cabinet, Tuweel-kamer / geheim-schat.
 Censureren, Bestrafpen / deurhalen.
 Circumstantie, Omstandigheden / omzwier.
 Collation, Wond-onthijt / krozt onthaal.
 Credentialen, Gelooff-brieven / Eer-brieven.
 Custos, Hofter / Opziender / Hoeder / Wagter.
 Calanciereren, Verklagen / betigten.
 Civil, Burgerlijk / heug / bekeft.
 Certificeren, Zeker maaken / verzekeren.
 Collegie, Verzameling / Breenkomst.
 Crediteren, Geloven / vertrouwen / bozgen.
 Calculatie, Rekening / overslag / overleg.
 Collega, Amptgezel / Amptgenoot.
 Careffen, Lief-koozen / stzeelen / onthaalen.
 Compassi, Mede-lyden / deernis.
 Cartel, Uytbaging / Uytbaag-brief.

D.

Dateren, Dag-stellen / Dagtrekenen.
 Decisie, Beslegten / Uytpraak / Vonnis.
 Different, Verschillig / onderscheyd.
 Dubieus, Twijfelagtig / onzeker.
 Declareren, Verklaaren / Partij-klezen
 Digniteyt, Waardigheden / Wanzen / Staat.
 Domestiques, Huus-genoeten / Behuysden.
 Dedicatie, Toewyding / toe-epgening / Opdragt.
 Direct, Regel-regt / regt-streels / regt-toe.
 Defect, Gebrekkelyk / onvolmaakt.
 Directie, Bestuuring / beleyd / rigting.

44 Opregt Ondedwys
Defenderen, Verweeren / verdedigen.
Discours, Redenboering / Redeneren / Praatjen.
Defensyfen Offensyf, Beschuttinge / beschadigende.
Discreet, Bescheiden / Verstandelyk.
Definitie, Bepaling / Uytbeelding / Afschetsing.

E.

E C ipsis, Verdunftering / Zon-dunfter / gebast.
Eddie, Uytgeving / Druk.
Effect, Gewoogt / volbringing / Uytwerking.
Egaal, Gelykmaattig / even gelyk.
Element, Hoofd-stof / beginzel.
Embarqueren, Inſchepen / Inladen.
Equipage, Uytcruiſten / uytreding.
Eſchapperen, Ontſnappen / ontkomen.
Euangelium, Blyde-boodſchap.
Examineren, Onderſoeken / onderzagen.
Eloquent, Wet-ſprekend / taalbaarbig.
Emploieren. Beſteeden / aan-leggen.
Equivocatie, Woord-spellingen.
Eſſentieel, Wezendlyk / zaakelyk.
Exelentie, Doortreffelykheid.

F.

F Abel, Dertelling / Verdigtzel / klugt.
Fiat, Het geſchiede / 't is goed.
Flatteren, Plum-ſtzyken / vlyen.
Formeel, Gantschelyk / volſlagen.
Fraudeeren, Bedriegen / Sluſken.
Functie, Ampt Bedieninge.
Facit, Het maakt / dat komt unt.
Fidecommis, Erf-beveling / Erf betrouwing.
Floreren, Bloeyen / welvaarende zyn.
Fortuine, Geluk / wel-val / luf-ſtaat.
Frequentieren, Doort-wandelen / by-woonen.
Fondament, Grond-ſlag / Grond-beſt.

Faileren, Ontbreeken / missen / Dankloot gaan.
 Finantie, Inkomsten / Schat / Col.
 Fournieren, Op-brengen / leveren / verschaffen.

G.

Generaal, Gemeen / Wigemeen.
 Glorie, Tof / Roem / Heerlykheyt.
 Genreux, Edelmoedig / Grootmoedig.
 Grammatica, Letter-konst / Spraak-konst.
 Geographie, Wapbeschryving / Wapbloed-kunde.
 Gratie, Goedgunstighen / Genade / Dank-zegginge.
 Gereformeed, Verhozend / Verbeterd.

H.

Habyt, Kleet / Kleding:
 Honorabel, Eerlyk / Eerbaar.
 Harmonie, Welluyding / Over-reen-stemming.
 Humeur, Dogt / eygenaard / zinnlykheyt.
 Haasfarderen, Wagen / avontuuren.
 Horribel, Schrikkellyk / groutwyllyk.
 Historie, Geschiedenis / Verhaal / Gedenk-schylst.
 Horifond, Bezigt-runder / Bezigt-ring / Kim.

I.

Ilustere, Doozlugtig / Vermaard.
 Imaginatie, Inbeelding / Verbeelding.
 Incivil, Onbuizerlyk / onbeleest.
 Item, Deggelyk / ingegelyk / zo ook.
 Jalours, Belg-ziek / Min-berig.
 Journaal, Dag-register / Dag-boek.
 Justitie, Gerigt / Regt / Regtveerdighen.
 Immediaat, Onmiddelyk / rens-klaar.
 Inclinatie, Genegentheyt / nepping.
 Inportantie, Gewigtighen / aangelegentheyt.
 Incluyt, Ingeslooten / inbegrepen.
 Inpossibel, Onmogelyk / ondoenlyk.
 Incommoderen, Ontrieben / ongelegentheyt maken.

Opregt Onderwys

- Impotent, Onmchtig / Zichteljk.
Indifferent, Onverschillig / zenderley.
Inpressie, Indrukking / inbeelding.
Indirect, Krom-weegg / aberegt.
Improberen, Kwaad-heuren / afwijzen.
Indispoost, Ongesteld / ongezend.
Infaam, Gerlaag / veragteljk.
Informeren, Kennis nemen / ondertuyzen.
Injurie, Ongelyk / ontzeering.
Insolvent, Onbetameljk / onredeljk.
Instructie, Onderwijs / berigting.
Inpertinent, Slozdig / ongerijmd.

L.

- L Amenteeeren, Jammeren / Wez-klagen.
Legetime portie, Wettig-deel.
Liberaal, Mild / gulhertig / byzmoedig.
Logeren, Huisvesten / Herbergen.
Lexurieux, Gepl / Wellustig / Weelberig / Ritzig.
Lauderen, Loben / Pypzen / Verheffen.
Liber, Los / by / ongebonden.
Logica, Reden-konst / Bewysst-konst.
Laxeren, Lozen / lossen / openen.
Legaat, Af-gezant / Erf-maaking / Erf-graf.

M.

- M Aculatuur, Klad-papier / Schein-papier.
Medaille, Pronk-penning / Pot-penning.
Milioen, Tien-maal-Hondert-duyzend.
Model, Doordbeeld / Schets / Ontwerp.
Murmureren, Mozen / mozen.
Mysterie, Geheim / Verborgendheyt.
Magneet, Doord-ster / Zepi-steen.
Medicament, Genees-kruyd / Genees-drank.
Minister, Dienaar / Prebikant.
Moderen, Middelken / matigen.

Magnificq, Heerlijk / hoogstatis / grootq.
 Mediteren, Bezagten / overtuogen / bedenken.
 Mirakel, Wonderwerk / Wonderdaad.
 Modest, Zedig / Stemmig / Ingetogen.
 Maintineren, Handhaven / Beschermen.
 Melancolycq, Zwaarmedig / tzeurig.
 Miserabel, Elendig / heerlijk / jammerlijk.
 Molesteren, Overlasten / moeylijk-ballen.
 Manufacturen, Handwerkzelen.
 Melodie, Zoet-geluid / Zang-geluid.
 Manquement, Ontbrekinge.
 Memorabel, Gedenkwaardig.
 Manuscript, Hand-schryft.
 Memoriaal, Hand-boek / Klav-boek.
 Maximen, Grond-regel / gewoonte.
 Menageren, Huisshouden / zunnig zijn.
 Meriteren, Verdienen / waardig maaken.

N.

Navigatie, Schipvaart / Zeevaart.
 Nobel, Edel / zaaft.
 Negocie, Zaaft / Handeling / Koophandel.
 Nymph, Maagd / Halve-godin.
 Neutraal, Onzijdig / geenerley.
 Nominatie, Noeming / Opstel.
 Nota-bene, Merk wel / let wel.
 Notabel, Merkelijk / aanzienlijk.
 Notitie, Aantekening / kundschap.

O.

Objectie, Tegenwerping / boozwerp.
 Occasie, Gelegenheyt / hoopval.
 Odieux, Haatelijk / verfoeylijk.
 Offenceren, Verongelphen / leed doen.
 Ombragie, Schaduwe / omslag.
 Operatie, Werking / Ontwerking.

Ordinaris, Gewoonlijk / gemeenlijk.
 Ostasiers, Gyzelaars / Verpandelingen.
 Obligatie, Schuld-brief / Hand-schift / Verbintenis.
 Octroi, Verleening / Gunst-brief / Vergunning.
 Offereren, Aanbieden / toe-bienen.
 Opinie, Waan / Menning / Inbeelting.
 Ordonneeren, Instellen / schrijven / bevelen.
 Opserveren, Waarnemen / aan-merken.
 Oppositie, Tegenstellinge / Weder-stand.

P.

Pajement, Bzofftel-geld / Kleyn-geld.
 Peccoren, Zondigen / misdoen.
 Philisopheren, Wijsgeeren / Wijsheyt zoeken.
 Picant, Stekelig / spitsbinnig scherp.
 Plaaisier, Bzoflijchheyt / vermaak / lust.
 Pœnitentie, Leedwezen / Boetvaardigheyt.
 Politycq, Bzogerlijk Bzoger-heersching.
 Practycq, Bzwerking / uytwerking / list.
 Publiceren, Af-kondigen / aflezen.
 Palmenteren, van Overgevinge spzeeken.
 Pedanterie, Kinderwerk / Leuterie.
 Physica, Natuurkunde / Natuur-weet.
 Piqueren, Steeken / dwars-boomen.
 Planeten, Dwaal-ster / Zwerf-ster.
 Politie, Bzurgerstand / Bzurgerschap.
 Practiseeren, in 't werk stellen / uytwerken.
 Pablycq, Openbaar / gemeen.
 Parabel, Gelykenis / Stunnebeeld.
 Pedestal, de Voet van een Stijl.
 Piramide, Naald / Gzaf-naald.
 Plenipotentiaris, Gebolmagtigde.
 Poligamie, Peel-bzoutwighheyt.
 Proceffeur, Doozganger / Doozzaad.
 Purgeren, Zuyveren / lozen / reynigen.

Gen.

Annual

Net Gross

24

369

4^{2 3 4}
12 16

5^{2 3 4 5}
10 15 20 25

6^{2 3 4 5 6}
12 18 24 30 36

7^{2 3 4 5 6 7}
14 21 28 35 42 49

8^{2 3 4 5 6 7 8}
16 24 32 40 48 56 64

9^{2 3 4 5 6 7 8 9}
18 27 36 45 54 63 72 81

10^{2 3 4 5 6 7 8 9 10}

21	42	63	84	105	126	147	168	189	210	231	252	273	294	315	336	357	378	399	420	441	
22	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23	44	66	88	110	132	154	176	198	220	242	264	286	308	330	352	374	396	418	440	462	484

Particulier, Byzonder.

Patent, Openbrief / Plakkaat / bevel.

Pellegrim, Bedevaart-reyzer / Kluyzenaar:

Positie; Stelling / stand.

Predestinatie, Dooz-beschikkinge.

Q.

Qualiteit, Manzien / hoedanigheid / Staat:

Questie, Geschil / Vraagstuk.

Quidam, Kwant / Dent / Half-gek.

Quantiteyt, Grootheid / hoe-grootheid:

Quitantie, Kwijt-brief / Kwijt-schelding.

Quiteren, Kwijten / verlaten / ontslaan.

R.

Raar; Zelden / zeldzaam / ongemeen:

Recept, Ontfangen / in-neemzel.

Rigoreux, Strengh / straf.

Roieren, Uyt-doen / uyt-schabben.

Ruïneren, Vernielen / te gronde werpen:

Rabat, Af-hozting / af-slag.

Recommanderen, Aanbevelen / aan-prijzen:

Rojaal, Koninklyk / Heerlyk.

Rumoer, Gerugt / getier.

Railleren, Gekken / Boerten.

Recompens, Vergeltinge.

Ratificeren, Bekragtigen / gestadigen.

Recreatie, Vermaak.

Redresseren, Herstellen / herschikken.

Reductie, Herbzenging / herleeding.

Reël, Vadelijk / zaktelyk.

Reflectie, Verbugging / Weerslag.

Refuceren, Weggeren / af-slaan.

Refuteren, Weber-leggen.

Register, Casel / Bladwyzer / Tijf.

Reglement, Schikking / rigting.

Reguleren, Schikken / regelen.
 Reliquien, Overblijfselen.
 Remarqueren, Wen-merken.
 Remedie, Hulp-middel / Heel-middel.
 Remissie, Vergiffenis / vergeving.
 Remonstreren, Vertoonen / vertogen.
 Rencontreren, Ontmoeten / bespreken.
 Renommée, Vermaardheid.
 Renunceren, Ontzeggen / opzeggen.
 Renvoïeren, Verzenden / weder-zenden.

S.

Sacrament, Heyl-teeken / Zond-teeken.
 Scientie, Wetenschap / weten.
 Seconderen, Opstaan / onder-vangen.
 Significatie, Beteekening / beduiding.
 Societeit, Maatschap / Genootschap.
 Spatie, Wye / ruimte / ledige-plaats.
 Stabileren, Vast-stellen / vasten.
 Subject, Onderwerp / Zandzaak.
 Synode, Kerk-vergadering / Opper-kerkenraad.
 Salaris, Loon / Besolding / Werk-loon.
 Scrupuleux, Angstig / schroomagtig.
 Secret, Geheim / Verborgen.
 Simpel, Enkel / eenvoudig / slecht.
 Solemneel, Presteljk / plegteljk.
 Specie, Gedaante / bijzonder.
 Stature, Lijfs-groote / Lijfs-gestalte.
 Subyt, Snel / schieljk / terstond.
 Salveren, Bergen / bepligen / behouden.
 Secte, Aanhang / Gezindheid / goddeljkheid.
 Simuleren, Veruzen / bevingelen.
 Soliciteren, Benaarstigen / verzocken.
 Specificeren, Uitzonderen / noemen.
 Studeren, Verlijtigen / Oeffenen.

- Subsidie, **O**verstand.
 Satisfactie, **V**olboeninge.
 Secuur, **Z**orgeloos / onbekommerd.
 Sincer, **O**pregt / reuboudig.
 Souverain, **O**pperhoofd / opperste.
 Speculeren, **B**ezinnen / bespiegelen / beschouwen.
 Studoor, **O**ffen-kamer / Leer-kamer.
 Subsisteren, **B**estaan / stand-houden.
 Sententie, **D**onnis / Zinspreuk / Gevoelen.
 Singulier, **B**ezonder / zonderling.
 Spolieren, **V**eroden / Plunderen.
 Substantie, **B**ezendlykheid / Zelfstandigheit.
 Separeren, **S**cheiden / afzonderen.
 Situatie, **S**tand / gelegendheit.
 Subtyl, **S**charpzinig / Schrandt.
 Serieux, **E**rnstig / zakelyk.
 Seccederen, **N**a-bolgen / gelukken.
 Serviteur, **D**ienaar.
 Seccesseur, **N**astolger / Na-zant.
 Sexe, **B**eslagt / kunne.
 Sufficient, **G**enoegzaam.
 Suite, **S**taat / Geholg / Sleep.
 Summa, **K**ort bezyn / Inhoud te zamen.
 Superflu, **O**verbloedig / overtollig.
 Superstitie, **W**y-geloof / Obergeloof / overstallig.
 Suppliant, **S**meekeling / Verzoeker.
 Supponeren, **O**nterstellen / neer-stellen.
 Suspect, **V**erdragt.

T.

- T**Arderen, **V**ertrouwen / verbeiden / zulkhelen.
 Temperen, **M**agtigen / vermengen.
 Theologant, **G**od-geleerde / Schryft-geleerde.
 Timide, **V**loede / Vreesagtig / Beschoont.
 Tollereren, **V**erdragen / dulden.

- Tracteren, Handelen / onthaalen / dienen.
 Tumult, Oproer / Verwarring.
 Taxeren, Schatten / waarden.
 Tenteren, Verzoeken / beproeven.
 Titul, Op-schryft / Eer-naam.
 Traditie, Over-levering / Opdragt.
 Tuberen, Bezoeren / Verwazren.
 Termyn, Bepaling / Paal-teecken.
 Theorie, Beschouwing / Bespiegeling.
 Totaal, Geheel / en al.
 Transformeren, Verbozmen / gedaant-veranderen.
 Testament, Nutterste wil / Erf-schikking.
 Translateren, Overzetten / overdragen.
 Testimonium, Getuygenis / Getuyg-brief.
 Transporteren, Overdragt / overlevering.
 Travaileren, Arbeiden / knellen.

V.

VAcant, Ledig.

Vacantie, Ledighend / Vier-tyd.

Vehement, Hevig / heftig.

Volume, Boek-deel / Boek-hand.

Victualie, Voedzel / Leestogt.

Valideren, Gelden / vergelden.

Vexeren, Knellen / plagen.

Vigelant, Waker / blug.

Voluntair, Opzwilliger / gewillige.

Variabel, Veranderlijk / wisselbaar.

Visibel, Zigtbaar / zienlijk.

Viliteren, Bezoeken / aanspreken.

Visiteren, Openen / onderzoeken.

Vitieux, Gebrekkig / slozdig.

Unie, Eenighend / vereenigen.

Uferen, Gebuyken / versluten.

Usurpateur, Bezit-meester / Gewelbenaar.

